

ПРИВРЕДНО ПРАВО

VI

УГОВОР О *KNOW HOW*

- ▶ Према ЗОО, уговором о лиценци обавезује се давалац лиценце да стицаоцу лиценце уступи у целини или делимично право искоришћавања проналазака, техничког знања и искуства, жига узорка или модела, а стицалац лиценце обавезује се да му за то плати одређену награду.
- ▶ Иако није уређено нормама објективног права, *know-how* се убраја у права индустријске својине, из следећих разлога: реч је о резултату интелектуалног рада његовог ствараоца, нематеријалном добру, духовној творевини, која се може индустријски применити, економски изразити, правно пренети на другог, на основу које носилац *know-how* поставља искључивост (фактичку, па и својинско правну) према другима у смислу његове примене у својим пословним операцијама, у којима се материјализује.

▶ Упркос различитим гледиштима, *know-how* бисмо могли дефинисати као информацију развијену или акумулирану кроз неку делатност, која је корисна у пословним операцијама или као одређена знања и искуства која се примењују. Карактеристике *know-how* оглеђају се у:

1. тајности *know-how*, огледа се у чињеници да га не зна цео свет
2. *know-how* познат је само одређеном кругу људи, који су или његови ствараоци или онима који су овлашћени, по било ком основу, да га примењују.

- ▶ Преношење *know-how*, развијање сопственог *know-how* је дуготрајан, тежак, по правилу скуп и неизванстан процес. Али, у знање се не мора улагати, оно се може купити. Стога, преовлађује други модалитет поседовања *know-how*, а то је путем трансфера *know-how* (који се има на уму када се каже трансфер технологије). Без могућности преносивости, конкретно знање о нечему не може се сматрати *know-how* у смислу права индустријске својине.
- ▶ Важност *know-how*, успех индустрије на врло такмичарски расположеном тржишту зависи од њене могућности да развије сопствени *know-how* или да легално дође у посед туђега ако нема могућности сопственог развоја.

- ▶ **Закључивање уговора *know-how***
- ▶ Односи који се регулишу између уговорних страна у овом уговору изузетно су сложени, у пракси се овај уговор закључује у писаном облику, мада има земаља које допуштају да се овај вид уговора закључи и усмено. Уговор се сматра закљученим када се уговорне стране сложе око битних елемената уговора (предмет преносивости, обавеза чувања пословне тајне, начин преносивости, начин коришћења, време коришћења, надокнада).
- ▶ Пошто се овим уговором преноси знање и искуство оно мора бити ново и мора имати своју привредну употребљивост. Прималац овог знања полази од претпоставке да се ради о таквом знању и искуству на основу којег он има интереса за закључење уговора, јер се ради о преносу знања и искустава која нису патентирана.

- ▶ Важно је овде нагласити да се туђе знање и искуство у процесу производње и пословања преноси и другим начином а не само овима уговором као: уговором о лиценци, уговором о кооперацији, уговором о улагању страног капитала и још неким уговорима.
- ▶ **Врсте уговора *know-how***
- ▶ Постоји више начина на основу којих се могу утврдити поједине врсте уговора *know-how*. Уговором о преносу права о преносу знања и искуства може се дефинисати да преносилац и задржи своја права по том основу, с тим што нема право даљег преноса, а да стицалац по основу стеченог права мора та знања и искуства користити у интересу привреде једне земље.

- ▶ По другом основу, имамо чист и комбинован уговор о *know-how*. Код чистог *know-how* уговора, објекат овог уговора је коришћење туђег знања и искуства, док код комбинованог могу постојати и друге уговорне обавезе. У пракси имамо честу комбинацију уговора о инжењерингу и уговора о *know-how*, код уговора о дугорочној производњи и пословној кооперацији.

УГОВОР О ТУРИСТИЧКИМ УСЛУГАМА

- ▶ Уговором о туристичким услугама обавезује се једна уговорна страна - туристичко привредно друштво (давалац услуге), да другој уговорној страни - кориснику туристичке услуге, пружи уговорену врсту услуга, а друга уговорна страна - корисник туристичких услуга, обавезује се да за извршене услуге, плати даваоцу услуге уговорену накнаду.
- ▶ Туристичке услуге посебно су изражене у области угоститељства, али могу се јавити и у другим гранама привређивања нпр: област осигурања, саобраћаја, трговине, банкарства. У оквиру обављања туристичке делатности, главни субјекти пословања су даваоци и примаоци услуге, разни агенти и посредници, а у новије време, и туристичке агенције са својим пакет аранжманина.

▶ **Врсте уговора о туристичким услугама**

- ▶ Уговор о организовању путовања је такав уговор у којим се обавезује уговорна страна - организатор путовања, да путнику обезбеди услуге које се односе на превоз, боравак и друго у вези с тим, а путник се обавезује да организатору плати укупну услужну цену. Дефиниција овог уговора преузета је у целости из конвенције о уговору о путовању.
- ▶ **Битни елементи овог уговора су:** врста превозних услуга, услови боравак, исхрана, трошкови боравак, друге услуге, које су необавезне. Можемо логично закључити да је за постојање овог уговора потребно постојање најмање две услуге (обично су то: превоз и боравак).

▶ Када је уговор о организовању путовања закључен, између путника и организатора путовања само у изузетним случајевима путник и организатор могу одустати од путовања организације.

▶ **Обавезе организатора путовања су:**

1.обавеза пружања адекватне услуге предвиђене уговором и поступање с пажњом уредног привредника

2.обавеза организатора да пружи путнику потребна обавештења

3.обавеза организатора да чува тајну (односи се на сва обавештења о путнику трећем лицу без одобрења путника).

- ▶ **Замена путника** - путник има право да одреди другог корисника путовања по свом избору који задовољава уговорне обавезе, под условом да надокнади евентуалне трошкове замене.
- ▶ Одговорност за штету због неизвршења обавеза организације (односе се на све врсте одговорности по основу путовања: ако је путник смештен у хотел нижег ранга, почетак смештаја, врсту превоза итд.):
 1. организатор одговара и за рад својих сарадника
 2. за ангажовање превозника
 3. ангажовање трећих лица код извршења својих услуга (два вида одговорности: објективну тј. одговорност за ризик и субјективна одговорност са претпостављеном кривицом).

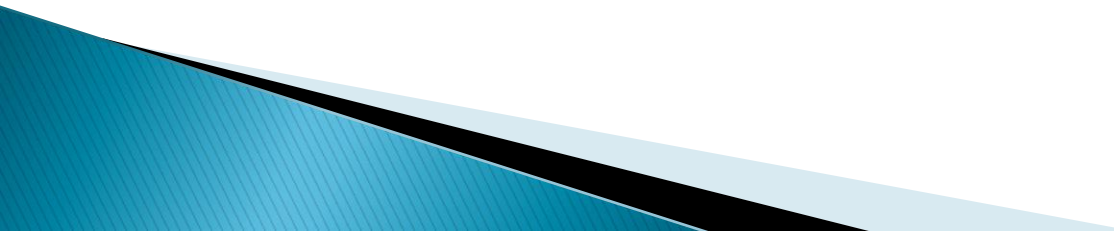
- ▶ Посреднички уговор о путовању је такав уговор у којем се посредник (уобичајно путничка агенција) обавезује да у име и рачун путника закључи уговор о организацији путовања (или неки други вид услуга у правцу остварења путовања), а путник, као друга страна, да плати накнаду.
- ▶ Посредник који је преузео обавезу преузимања организације путовања у обавези је да изда потврду са назнаком да наступа у својству посредника. Ако ова одредба није наглашена, он се сматра организатором путовања.

- ▶ **Уговор о ангажоваају угоститељских капацитета** је такав уговор где се једна уговорна страна - угоститељ - обавезује да у одређеном временском периоду стави на располагање туристичкој агенцији одређен број лежаја у одређеном објекту, као и да пружи угоститељске услуге лицима које упути туристичка агенција, као и да јој плати одређену провизију, а друга уговорна страна - туристичка агенција - обавезује се да ће настојати да максимално попуни те капацитете или, ако то није у могућности, да на време обавести угоститеља, исто тако да плати цену пружених услуга уколико је користила ангазоване угоститељске и хотелске капацитете.
- ▶ Уговор о алотману је двострано обавезни уговор, теретни уговор, формални уговор.

Обавезе угоститеља односно хотелијера из уговора о алотману

1. Обавеза угоститеља, односно хотелијера је да на основу уговора о алотману поступа са пажњом уредног привредника.
2. Обавеза угоститеља, односно хотелијера да стави на располагање уговорене капацитете.
3. Обавеза угоститеља, односно хотелијера да под истим условима пружа услуге свим лицима.
4. Обавеза угоститеља, односно хотелијера да не мења цене на основу уговора о алотману.
5. Обавеза угоститеља, односно хотелијера у погледу плаћања провизије по основу уговора о алотману.

Обавезе туристичке агенције је:

1. обавеза попуне угоститељских капацитета
 2. обавеза обавештавања достављањем листе гостију
 3. обавеза придржавања уговорних цена
 4. обавеза плаћања угоститељских услуга
 5. обавеза издавања ваучера.
-

Престанак уговора о туристичким услугама

- ▶ Престанак уговора наступа неиспуњењем уговорних обавеза уговорних страна. Ако једна уговорна страна не испуни уговорне обавезе, она пада у доцњу. У пракси, чест је случај да једна уговорна страна одустане о уговора, уз обавезу плаћања одустанице.
- ▶ Уговорна страна која одустаје од уговора у обавези је да другој уговорној страни накнади претрпљену штету која се изражава у проценту у односу на уговорену награду (обично 10% - 20% уговорене награде).

УГОВОР О ГРАЂЕЊУ

- ▶ Уговор о грађењу представља такав уговор којим се једна уговома страна - извођач радова, обавезује да према датом пројекту изгради одређени објекат или да изврши одређене грађевинске радове на већ постојећем објекту, а друга уговорна страна - наручилац радова обавезује да му за то плати одређену накнаду (цену).
- ▶ Битни елементи уговора су: предмет уговора, цена изградње објекта, рок изградње објекта. Ради се о формалном уговору па писана форма уговора по самом закону такође се сматра битним елементом уговора. Поред битних елемената овог уговор, уговорне стране често дефинишу и остале важне елементе уговора као: начин наплате (авансно, по завршетку радова, сукцесивно) надзор над извођењем радова, казну за доцњу, премија за раније завршене радове).

Елементи уговора о градњи са посебним одредбама

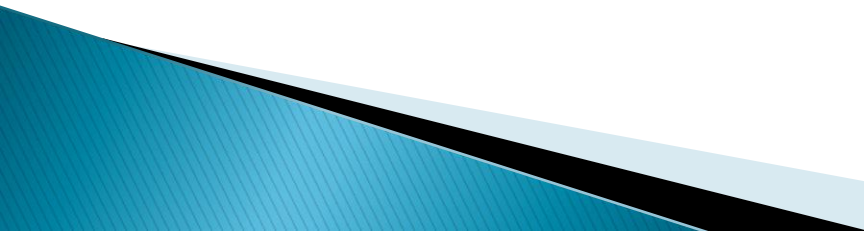
1. Ако уговорне стране закључе уговор о градњи са одредбом „кључ у руке” или неку другу сличну одредбу, извођач се самостално обавезује да изврши скупа све радове потребне за изградњу и употребу одређеног објекта. У том случају, цена обухвата и вредност свих непредвиђених радова и вишкова радова, а искључује утицај мањкова радова на уговорну цену.
2. Ако у уговору „кључ у руке” учествује као уговорна страна више извођача, њихова одговорност према наручиоцу је солидарна.

Обавезе извођача радова:

1. Обавеза извођача радова да приликом извођења грађевинских радова поступа са пажњом уредног привредника
2. Административне одредбе: обавеза именованја шефа градилишта, обавеза пријаве радова општинском органу, обавеза вођења грађевинске књиге, обезбеђења градилишта...
3. Уговорне обавезе, проучавање техничке документације, обавеза придржавања уговорних рокова
4. Обавеза извођења грађевинских радова према пројектној документацији (припремне и завршне)
5. Прибављање сагласности од наручиоца за све измене пројекта
6. Обавеза придржавања уговорних рокова (извођач радова има право на основу измењених околности продужења рока за извођење радова - природни догађаји, поплава, земљотрес)

7. Обавеза плаћања уговорене казне
8. Да наручиоцу радова омогући надзор
9. Обавеза осигурања радова.

► **Обавезе наручиоца радова из уговора о грађењу:**

1. Обавеза обезбеђења пројектне документације
 2. Обавеза вршења стручног надзора
 3. Обавеза увођење извођача у посао
 4. Обавеза плаћања уговорне цене.
-

▶ **Права извођача радова из уговора о градњи**

1. Право извођача радова да захтева од инвеститора благовремено и уредно обављање свих законских и уговорних радњи, којима инвеститор омогућује извођачу радова обављање грађевинских радова

2. Право извођача радова на уговорну цену

3. Право извођача радова да од инвеститора захтева спровођење надзора над извршењем грађевинских радова

▶ **Примопредаја објекта**

▶ Након завршетка грађевинског објекта, а врши се пре примопредаје између уговорних страна технички преглед објекта од стране надлежног органа управе. Циљ техничког прегледа јесте да се утврди подобност изграђеног објекта према својој намени.

- ▶ Ако техничка контрола утврди значајна оступања у изградњи објекта од пројектне документације наложиће инвеститору да се примедбе отклоне или ће издати налог за рушење. Уколико нема значајних оступања, приступа се примопредаји грађевине између уговорних страна и надлежни орган издаје одобрење за употребу објекта.
- ▶ Након овог поступка, уговорне стране приступају коначном обрачуну међусобних обавеза, с тим што се он мора завршити у року од 60 дана.

▶ **Престанак уговора о градњи**

- ▶ Уговор престаје по испуњењу битних елемената уговора уз сагласност обе уговорне стране. До престанка уговора може доћи на основу накнадног споразума странака или због немогућности испуњења уговорних обавеза због налога државних органа.
- ▶ Уговор о грађењу може престати престанком интереса за градњу од стране инвеститора и то у сваком тренутку до завршетка радова. Непостојањем интереса за градњу од стране инвеститора, његово је право да престане и уговор.

УГОВОР О ФАКТОРИНГУ

- ▶ **Факторинг је посао финансирања, то је банкарски посао (специјални кредитни посао).**
- ▶ **Факторинг посао се реализује путем уговора о факторингу, облигационог уговора између повериоца (клијента, продавца) и фактора (банке или специјализоване финансијске институције) на основу кога се врши пренос потраживања и ризика наплате са клијента на фактора.**

- ▶ **Под уговором о факторингу** подразумева се такав уговор којим се једна страна - **фактор** обавезује да преузме (недоспела, краткорочна) потраживања друге стране - **клијента**, да их наплати, у своје име и за свој рачун, а клијенту одмах или у тачно прецизираном року исплати противредност потраживања и под извесним условима гарантује наплату, а клијент се обавезује да за то фактору исплати одговарајућу **накнаду**.
- ▶ **На основу одредаба уговора о факторингу** (између клијента и фактора) клијент (продавац, вршилац услуга) уступа фактору своја недоспела, односно будућа потраживања из уговора о продаји или вршењу услуга, закљученог са купцем роба односно услуга.

- ▶ Код факторинг посла се увек ради о **уступању краткорочних недоспелих потраживања.**

- ▶ ***Функције факторинг посла***

Факторинг посао има више функција:

- ▶ **1. Финансирање** односно (специфично) кредитирање је основна и најважнија функција факторинга.
- ▶ **2. Обезбеђење наплате потраживања** је такође веома значајна функција факторинга
- ▶ **3. Услужна функција** фирма - фактор води књиговодство клијента, обрачунава порезе и провизије води евиденцију о наплатама потраживања од купца, о роковима доспећа потраживања према купцима итд.

▶ *Субјекти у послу факторинга*

У послу факторинга појављују се редовно три субјекта учесника који ступају у међусобне односе, то су фактор, клијент фактора (продавац, испоручилац робе односно давалац услуге) и купац односно корисник услуге (који се у овом односу јавља у улози дужника).

▶ Субјекти учесници тространог привредног односа ступају у међусобне односе:

фактор и клијент - закључују уговор о факторингу на основу кога клијент уступа фактору једно или више потраживања према своме дужнику, а заузврат добија накнаду у одређеном проценту од уступљених потраживања.

- ▶ За уступљена (пренета) потраживања фактор клијенту исплаћује вредност уступљених потраживања и тако га кредитира (клијент добија средства одмах не мора чекати да потраживање доспе).
- ▶ Кад потраживање доспе фактор га наплаћује од дужника.
- ▶ Да би своје обавезе из уговора са продавцем односно даваоцем услуга могао извршити фактору дужник **мора бити обавештен о закључењу уговора о факторингу (нотификација).**

УГОВОР О ФОРФЕТИНГУ

- ▶ **Привредни (банкарски) посао форфетинга се састоји у продаји дугорочних спољнотрговинских потраживања, код овог посла извозник (клијент-продавац) продаје банци или некој другој специјализованој институцији своје спољнотрговинско потраживање (потраживање према иностраном купцу), које није оптерећено могућношћу регресних захтева трећих лица према купцу потраживања, а које је обезбеђено неким од уговорних средстава обезбеђења.**

▶ *Функције форфетинга*

1. основна функција форфетинга је **финансирање** (стимулација извоза)
2. функција **обезбеђења**
3. функција **сношења ризика.**

▶ Форфетинг посао је, као и факторинг, облик финансирања коришћен у привреди.

▶ Форфетинг посао (односно уговор о форфетингу или форфетирању) користи се искључиво у међународним пословним трансакцијама (за разлику од факторинга који се користи како у домаћим тако и у међународним пословним трансакцијама).

- ▶ Привредни (банкарски) посао форфетинга се састоји у продаји дугорочних спољнотрговинских потраживања (у обзир долазе само појединачна потраживања); код овог сложеног правног посла извозник (клијент, продавац) продаје (уз одговарајући дисконт) банци или специјализованој институцији своје спољнотрговинско потраживање (потраживање према иностраном купцу), које није оптерећено могућношћу регресних захтева, и које је обезбеђено неким од уобичајених обика обезбеђења потраживања.
- ▶ **Предмет уговора о форфетингу је увек дугорочно потраживање, које мора бити обезбеђено неким од уговорних средстава обезбеђења.**

- ▶ Потраживања која су предмет уговора о форфетингу потичу најчешће из уговора о испоруци опреме или комплетних индустријских објеката и уређаја, или извођења инвестиционих радова у иностранству или других сличних уговора са трајним извршавањем престације.
- ▶ Што се особина уговора о форфетингу тиче овај уговор је двострано обавезан и теретан, закључује се *интуиту перосонае* (од значаја је персоналитет лица са којим се закључује уговор). Уговор о форфетингу је формалан и формуларан.

Разлике факторинга и форфетинга

- ▶ Код факторинга се углавном ради о уступању свих потраживања једног клијента (глобална цесија), док је **код форфетинга реч о продаји појединачног потраживања.**
- ▶ Код факторинга потраживање које се продаје се не обезбеђује неким уговорним средством обезбеђења, а код **форфетинга је то правило** (и битан елемент уговора о форфетингу).

- ▶ Код *факторинга* ради се о краткорочним потраживањима (до 30 дана, односно до 180) а код **форфетинга** о **дугорочним потраживањима** (од 6 месеци до 5 година).
- ▶ Форфетинг (у највећем броју земаља) функционише само у спољнотрговинском промету, а факторинг и у националном.
- ▶ Код форфетинга форфетер се одриче права на регрес према клијенту уколико не наплати откупљена потраживања; код факторинга одрицање од права на регрес је могуће (*del credere faktoring*), али није обавезно као код форфетинга.

УГОВОР О ФРАНШИЗИНГУ (*FRANCHISING*)

- ▶ У економском смислу речи *franchising* посао представља **тип пословне сарадње (кооперације); то је специфичан однос кооперације између самосталних привредних субјеката, заснован на уговору. Правни аспект франшизинг посла чини уговор путем кога се реализује овај специфичан економски однос.**

- ▶ **Франшизинг уговор** је такав уговор код кога једна уговорна страна - **давалац франшизинг уступа** другој страни кориснику франшизинг **ексклузивно право продаје робе или вршења услуга**, омогућавајући му да наступа под његовим заштићеним именом (**фирмом**), уз коришћење његових лиценци трговачких и робних жигова и других знакова разликовања, уз коришћење његових комерцијалних и техничких метода пословања (**know-how**), маркетинга и оглашавања и уз пружање услуга стручне помоћи и обучавања кадрова. Давалац франшизинг има стално право контроле и надзора над радом и пословањем корисника. **Корисник франшизинг плаћа накнаду за сва пренета права и уступљена знања**, најчешће уступајући даваоцу одговарајући проценат остварене добити од промета и пословања.

Настанак и развој франшизинга

- ▶ Франшизинг посао је настао у америчкој пословној пракси; данашњи облик добио је педесетих година прошлог века. У свом развоју франшизинг посао је еволуирао из свог »обичног« традиционалног облика у облик »интегралног« концепта, који карактерише повећани степен интегрисаности (корисника франшизинг) у франшизинг систем и, при томе, укључује пренос целокупног знања о начину пословања на корисника франшизинг (*business format franchising*).
- ▶ Интегрални концепт франшизинг представља текућу пословну сарадњу даваоца и корисника франшизинга, која се, поред производа, услуга и *trade mark-a*, односи и на маркетинг стратегију и план, стандарде, начин и методе рада (пословну технологију), *know-how*, интелектуалну својину, контролу рада.

Субјекти у франшизинг послу

- ▶ Давалац франшизинга – може бити свако (физичко или правно) лице које је развило неки *бизнес* и стекло углед.
- ▶ Корисник франшизинга – може бити свако физичко и правно лице; најзначајније својство корисника франшизинг је **својство независног трговца**, он послује у **своје име, за свој рачун и на свој ризик у оквиру пословног система даваоца**. Корисник преузима обавезе у своје име и за њих је искључиво одговоран. Надзор над његовим радом и пословањем од стране даваоца је цена за улазак у пословни систем.

Привредне области у којима се јавља франшизинг

- ▶ Историјски гледано франшизинг посао се појавио у области дистрибуције безалкохолних пића и аутомобилској индустрији.
- ▶ Данас франшизинг постоји у бројним областима:
 1. **малопродаје** (бројне робе и услуге се продају по франшизинг систему):
 - *fast food*
 - продавнице специјализоване хране
 - продаја различитих производа
 - сервис и продаја ауто – делова.

2. области хотелијерства и туризма - ланци хотела, мотела, кампова.

3. област пословних и личних услуга

- образовање
- пословање
- изнајмљивање.

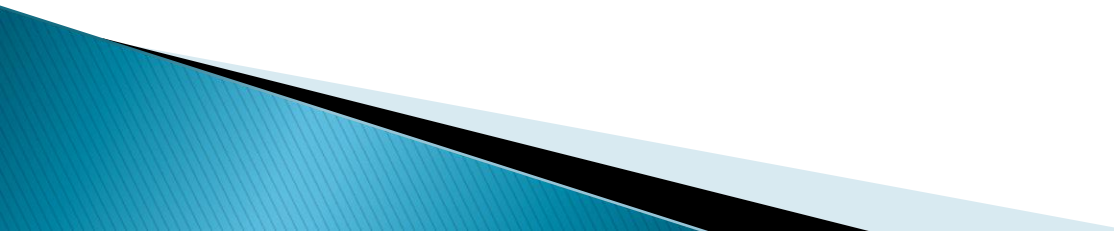
ВРСТЕ (ТИПОВИ) ФРАНШИЗИНГ ПОСЛОВА

- ▶ **Франшизинг робе** - предмет ове врсте посла је уступање искључивог права вршења промета и дистрибуције једне или више врста роба у сврху продаје (крајњим корисницима).
- ▶ **Франшизинг услуга** - предмет ове врсте посла је уступање права коришћења пословног и техничког знања вршења одређених услуга.
- ▶ **Производни или индустријски франшизинг-** предмет ове врсте посла је производња и промет односно продаја одређене врсте робе. Роба се производи по рецептури и на начин и уз коришћење технологије даваоца франшизинга.
- ▶ **»Business format franchising«**- код ове врсте франшизинг посла преноси се читав »пакет« права и знања (***»business packet«***), цео пословни систем даваоца.

- ▶ Код закључивања франшизинг послова изузетно је значајна тзв. **предуговорна фаза**.
- ▶ У предуговорној фази давалац франшизинга је обавезан да потенцијалном кориснику открије најбитније податке о свом пословању, како би овај могао да се одлучи да ли хоће да »уђе« у систем франшизинга или не. Дакле у предуговорној (прелиминарној) фази закључења уговора давалац франшизинга има **обавезу откривања података о пословању (*disclosure*)**.
- ▶ Са друге стране давалац францхиснга, у овој фази, разматра потенцијалне кориснике и врши њихово **интервјуисање**.

- ▶ Што се тиче форме уговора о франшизингу, као и остали значајни трговински уговори и он је у **писаној форми. Франшизинг уговори су углавном типски уговори, односно уговори по приступу.**
- ▶ Током трајања франшизинг уговора давалац франшизинг – има право вршење **надзора и контроле** над пословањем корисника.

► **Обавезе корисника франшизинга** зависе од врсте уговора и конкретног споразума странака; опште и најзначајније су:

1. обавеза **плаћања накнаде**
 2. обавеза **коришћења пренетих права у складу са одредбама уговора** (по стандардима, и упутствима)
 3. обавеза набавке робе од даваоца или лица које је он одредио
 4. обавеза **чувања пословне тајне**
 5. обавеза **неконкуренције.**
-

Престанак уговора

Уговори о франшизингу обично се закључују **на одређено време уз унос клаузуле о аутоматском продужењу уговора**, ако га ниједна страна у одређеном року не откаже. Уговорни однос се не завршава аутоматски већ само ако га једна страна изричито откаже.

Отказ – може бити: редовни и ванредни.

УГОВОР О *TIMESHARING-U*

- ▶ Уговор о *timesharing-u* је такав уговор којим се једна уговорна страна - давалац *timesharing-u*, обавезује да уступи другој уговорној страни - кориснику *timesharing-a* право економског искоришћавања одређеног привредног објекта, у уговореним временским периодима и на уговорен начин, а друга уговорна страна - корисник *timesharing-a* обавезује се да у уговору предвиђени привредни објекат користи у уговорено време и на уговорени начин, у складу са наменом тог привредног објекта, као и да по том основу уговорном партнеру за временски ограничено и у уговору одређено право коришћења исплати уговорену накнаду.

- ▶ *Timesharing* је временска јединица мерена у недељама, резервисана у неком летовалишту, хотелу и сл. Уговор се склапа за посебну собу, апартман, вилу и сл., а може се и мењати локација у оквиру ланца *timesharing* друштва. У недостатку законских одредаба, потребно је односе између уговорних страна што детаљније уредити уговором. На уговор о *timesharing*-у супсидијарно се примјењују одредбе уговора о закупу.
- ▶ Корисник уговореног привредног објекта сноси све трошкове текућег одржавања за све време коришћења, док инвестиционо одржавање чини обавезу даоца *timesharing*-а. Најважнија обавеза корисника привредног објекта јесте исплата уговорене своте новца у складу са уговором.

- ▶ Ако се пође од привредних области у којма се јавља овај уговор, треба нагласити да највећи привредни значај уговор о *timesharing-u* има у области туризма и да се тада прописи о туризму у једној земљи примењују на овај уговор. Уговор о *timesharing-u* може се јављати и у свим другим привредним делатностима и областима, и тада су за овај уговор мериторни прописи за те привредне делатности.

Банкарски послови

- ▶ Банкарски послови појављују се код нас као основни правни облици регулисања новчане циркулације у јединственом новчаном систему, као и у оквирима јединствене кредитно – монетарне политике наше земље.
- Банкарски послови су правни послови, који се закључују између банкарских организација у вези са правним прометом новца и обављањем привредних услуга са новцем.
- Банчини клијенти могу бити сва домаћа и страна физичка и правна лица.
- Банчини клијенти могу бити стални и повременни.
- Банчини клијенти у односу на банкарску организацију могу бити у положају банчиних поверилаца или банчиних дужника.

- ▶ Ови послови се најчешће закључују адхезионим путем, односно приступањем унапред припремљених и састављених типских стандардних уговора.
- ▶ Код банкарских послова битно је да се, најмање као један субјект код овог посла, појављује банкарска организација.
- ▶ Субјект у послу може бити свако домаће или страно физичко и правно лице, тзв. банчини клијенти.
- ▶ Банчини клијенти могу бити стални или повремени, у односу на банкарску организацију по положају могу бити повериоци или дужници.

Врсте банкарских послова

- **АКТИВНИ БАНКАРСКИ ПОСЛОВИ** су банкарски послови у којима се банкарска организација појављује у улози повериоца.
- **ПАСИВНИ БАНКАРСКИ ПОСЛОВИ** су послови у којима се банка појављује у улози дужника.
- **НЕУТРАЛНИ БАНКАРСКИ ПОСЛОВИ** су послови у којима се регулишу поједине специјализоване банкарске услуге.